

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W ZESPOLE SZKÓŁ ROLNICZEGO CENTRUM
KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO
IM. STANISŁAWA STASZICA W KOŚCIELCU
ORAZ
W INTERNACIE PRZY ZESPOLE SZKÓŁ ROLNICZEGO
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO
IM. STANISŁAWA STASZICA W KOŚCIELCU
(wersja skrócona)**

Podstawy prawne:

1. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)*
 2. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)*
 3. *Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1606)*
 4. *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)*
 5. *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900)*
 6. *Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)*
 7. *Konwencja o prawach małoletniego (Dz. U. 1991 r. nr 120, poz. 526)*
 8. *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2012, poz. 1169)*
-

Spis treści

Rozdział 1	4
Informacje ogólne.....	4
1. Wprowadzenie	4
2. Słowniczek pojęć.....	4
Rozdział 2	5
STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH w Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu.	5
Standard I.	5
Standard II.....	6
Standard III.	6
Standard IV.....	7
Standard V.....	7
Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu.	8
1. Zasady bezpiecznych relacji małoletnich i personelu w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu.....	8
2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu w szczególności działania niedozwolone	9
3. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci	11
4. Zasady ochrony wizerunku małoletnich.....	13
5. Zasady ochrony danych osobowych małoletnich.....	14
Rozdział 4	15
Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego	15
I. Zasady i procedury podejmowania w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej:	15
1. Definicja przemocy domowej.....	15
2. Rodzaje przemocy domowej	15
3. Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego.....	16

4. Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły/internatu	17
5. Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz.....	17
II. Zasady i procedury postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia cyfrowego	17
1. Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”	17
2. Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych.	18
3. Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników w przypadku naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku małoletniego bądź pracownika.	18
4. Zasady i procedury postępowania w przypadku nawiązywania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią	19
5. Zasady i procedury postępowania w przypadku informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich	20
6. Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia łamania prawa autorskiego	21
7. Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznej wiary w treści zamieszczone z Internecie, nieumiejętności odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, skutków szkodliwości reklam.....	21

Rozdział 1

Informacje ogólne

1. Wprowadzenie

Niniejszy dokument określa standardy ochrony małoletnich, stanowiące zbiór zasad i procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia ich bezpieczeństwa. Jego najważniejszym celem jest ochrona małoletnich przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska w szkole.

„Standardy ochrony małoletnich” są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw.

Należy je traktować jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających skuteczniejszą ochronę uczniów przed krzywdzeniem.

2. Słowniczek pojęć

1) Ilekroć w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich” jest mowa o:

- a) *małoletnim (uczniem, wychowanku)* – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia;
- b) *personelu* – należy przez to rozumieć każdego pracownika Zespołu Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu, bez względu na formę zatrudnienia, w tym: wolontariuszy lub inne osoby, które z racji pełnionej funkcji lub zadań mają (nawet potencjalny) kontakt z małoletnimi;
- c) *dyrektorze* – należy przez to rozumieć dyrektora Zespołu Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu;
- d) *rodzicu* – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli małoletni pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy małoletniego;
- e) *opiekunie prawnym małoletniego* – należy przez to rozumieć osobę, która ma za zadanie zastąpić małoletniemu rodziców, a także wypełnić wszystkie ciążące na nich obowiązki. Jest przedstawicielem ustawowym małoletniego, dlatego może dokonywać czynności prawnych w imieniu małoletniego i ma za zadanie chronić jego interesy prawne, osobiste oraz finansowe;
- f) *„osobie najbliższej małoletniemu”* – należy przez to rozumieć osobę wstępną: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez małoletniego;
- g) *przemocy fizycznej* – należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.;

- h) *przemocy seksualnej* – należy przez to rozumieć zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo i obyczaje danego społeczeństwa;
- i) *przemocy psychicznej* – należy przez to rozumieć powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;
- j) *zaniechanie* – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju;
- k) *przemocy domowej* – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;
- l) *osobie stosującej przemoc domową* – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej;
- m) *świadku przemocy domowej* – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Rozdział 2

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH w Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu.

Standard I.

Małoletni, rodzice i pracownicy w Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu znają „Standardy ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Dokument „Standardy ochrony małoletnich” został opracowany, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. poz. 1606).
2. Zapoznano z nim personel szkoły/internatu, rodziców/opiekunów prawnych małoletnich oraz małoletnich.
3. Dokument wprowadzono do stosowania w szkole/internacie.

4. Dokument udostępniono na stronie internetowej szkoły: <http://www.zsrcku-koscielec.pl/> oraz w widocznym miejscu w budynku szkolnym: wyłożony do wglądu w sekretariacie szkoły, w bibliotece szkolnej oraz w inetrnacie w pokoju wychowawców.
5. Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej oraz skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne.
6. Informacje o treści dokumentu upowszechniane są wśród rodziców poprzez wiadomość na e-dzeinniku, na zebraniach z rodzicami oraz konsultacjach indywidualnych.
7. Informacje istotne dla małoletnich zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie lekcji wychowawczych, konsultacjach indywidualnych, na godzinach „dostępności”, w trakcie realizowanych programów i warsztatów o charakterze edukacyjnym.
8. Publikacja dokumentu spełnia wymogi Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Standard II.

Szkoła / internat oferuje rodzicom/opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania małoletnich bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W szkole/ internacie znajdują się numery telefonów, pod którymi można szukać pomocy pomoc w trudnych sytuacjach życiowych.
2. Wszyscy rodzice mają dostęp do obowiązujących w szkole/ internacie „Standardów ochrony małoletnich” oraz znają procedury zgłaszania zagrożeń.
3. Rodzice są angażowani w działania szkoły/internatu prowadzone na rzecz ochrony małoletnich.
4. Szkoła/internat uzyskuje od rodziców/opiekunów prawnych swoich małoletnich informacje zwrotne na temat realizacji „Standardów ochrony małoletnich”.
5. Szkoła/internat umożliwia rodzicom oraz opiekunom prawnym małoletnich, poprzez konsultacje indywidualne, poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną małoletniego przed zagrożeniami, w tym w internecie oraz z zakresu wychowania pozytywnymi metodami wychowawczymi, bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego małoletniego.

Standard III.

Szkoła i internat zapewnia małoletnim równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Szkoła/ internat oferuje małoletnim edukację w zakresie praw małoletniego, człowieka/małoletniego oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem
W każdej klasie/grupie odbywają się:
 - 1) zajęcia na temat praw małoletniego/praw człowieka/praw i obowiązków małoletniego,
 - 2) zajęcia na temat ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem,

- 3) zajęcia z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej,
- 4) zajęcia na temat zagrożeń bezpieczeństwa małoletnich w internecie.
2. W każdej klasie/grupie małoletni zostali poinformowani, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
3. W szkole/ internacie dostępne są dla małoletnich materiały edukacyjne w zakresie: praw małoletniego oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie (broszury, ulotki, książki).
4. W szkole/ internacie wyeksponowane są informacje dla małoletnich na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla małoletnich i młodzieży.

Standard IV.

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich zapewnia skuteczną ochronę małoletnim.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Precyzyjnie określono procedury interwencji personelu w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, tj.
 - 1) przemocy rówieśniczej,
 - 2) przemocy domowej,
 - 3) niedozwolonych zachowań personelu wobec małoletnich,
 - 4) cyberprzemocy.
2. Postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym (poczucie krzywdy, poniżenia, zagrożenia, wstydu).
3. W szkole/internacie ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
4. W szkole/internacie wskazano osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osobę odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
5. W szkole/internacie wskazano osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenia mu wsparcia. Informacja o osobach przyjmujących zgłoszenia jest upowszechniona na stronie internetowej szkoły oraz na tablicy ogłoszeń w budynku szkolnym.
6. Podmioty postępowania uprawnione do przetwarzania danych osobowych uczestników postępowania w sprawach krzywdzenia małoletnich przestrzegają Poltykę Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych, obowiązującą w szkole/internacie (RODO).

Standard V.

W szkole/internacie wzmacniane jest poczucie bezpieczeństwa małoletnich w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W szkole/internacie opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
2. W szkole/internacie określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
3. W szkole/internacie opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci internet oraz utrwalonymi w innej formie.
4. W szkole/internacie opracowano i wdrożono procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach:
 - 1) przemocy fizycznej
 - 2) przemocy psychicznej,
 - 3) przemocy domowej,
 - 4) przemocy seksualnej,
 - 5) cyberprzemocy.
5. W szkole/internacie opracowano i wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”.
6. Pracownicy szkoły/internatu realizują plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Rozdział 3

**Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Szkół
Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica
w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia
Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu.**

1. **Zasady bezpiecznych relacji małoletnich i personelu w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu.**
 - 1) Zasady ogólne:
 - a) Pracownicy dbają o bezpieczeństwo małoletnich podczas pobytu w szkole/internacie, monitorują sytuację i dobrostan małoletniego.
 - b) Pracownicy wspierają małoletnich w pokonywaniu trudności. Pomoc małoletnim uwzględnia: umiejętności rozwojowe małoletniego, możliwości wynikające z niepełnosprawności/ specjalnych potrzeb edukacyjnych
 - c) Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.
 - d) Zasady bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.

2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz w Internacie przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu w szczególności działania niedozwolone

1) Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

- a) Małoletni mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku, także w szkole. Nauczyciele i personel szkolny chronią małoletnich i zapewniają im bezpieczeństwo.
- b) Małoletni mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania/postępowania określonych w statucie szkoły.
- c) Małoletni uznają prawo innych małoletnich do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych małoletnich – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennność.
- d) Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec innych małoletnich/osób nie narusza ich poczucia godności/wartości osobistej. Małoletni są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych innych małoletnich, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
- e) Kontakty między małoletnimi cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu *proszę, dziękuję, przepraszam*; uprzejmość; życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
- f) Małoletni budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
- g) Małoletni okazują zrozumienie dla trudności i problemów innych małoletnich i oferują im pomoc. Nie kpią, nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają ich, nie krytykują.
- h) W kontaktach między sobą małoletni nie powinni zachowywać się prowokacyjnie i konkurencyjnie. Nie powinni również mieć poczucia zagrożenia czy odczuwać wrogości ze strony kolegów.
- i) Małoletni mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
- j) Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród małoletnich nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Małoletni nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych małoletnich.
- k) Małoletni mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników szkoły o zaistniałych zagrożeniach.

- l) Jeśli małoletni jest świadkiem stosowania przez innego małoletniego jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami).
- m) Wszyscy małoletni znają obowiązujące w szkole procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwa innych małoletnich, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w szkole zwrócić o pomoc.
- n) Jeśli małoletni stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w szkole pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.
- 2) Niedozwolone zachowania małoletnich w szkole
- a) Stosowanie agresji i przemocy wobec małoletnich/innych osób:
- agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:
 - bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie
 - wymuszenia;
 - napastowanie seksualne;
 - nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
 - fizyczne zaczepki;
 - zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
 - rzucanie w kogoś przedmiotami;
 - agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:
 - obelgi, wyzwiska
 - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary;
 - bezpośrednie obrażanie ofiary;
 - plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary
 - groźby;
 - agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:
 - poniżanie;
 - wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
 - pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu);
 - wulgarne gesty;
 - śledzenie/szpiegowanie;
 - obraźliwe SMSy i MMSy;
 - wiadomości na forach internetowych lub tzw. pokojach do czatowania;
 - telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające;
 - niszczenie/zabieranie rzeczy należących do ofiary;
 - straszenie;
 - gapienie się;
 - szantażowanie
- b) Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole lub klasie, np. rzucanie kamieniami, przynoszenie do szkoły ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie szkoły.

- c) Nieuzasadnione, bez zgody nauczyciela opuszczanie sali lekcyjnej. Wagarowanie. Wyjście bez zezwolenia poza teren szkoły w trakcie przerwy lub lekcji.
- d) Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w szkole. Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu.
- e) Niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek szkolnych i przerw międzylekcyjnych, np. przebywanie w miejscach niedozwolonych, bieganie, itp.
- f) Uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu.
- g) Rozprowadzanie i stosowanie narkotyków/ środków odurzających.
- h) Niestosowne odzywanie się do innych małoletnich lub osób w szkole lub poza nią.
- i) Używanie wulgaryzmów w szkole i poza nią.
- j) Celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności szkolnej.
- k) Kradzież/ przywłaszczenie własności innych małoletnich lub osób oraz własności szkolnej.
- l) Wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy od innych małoletnich.
- m) Wysługiwanie się innymi małoletnimi w zamian za korzyści materialne.
- n) Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z innymi małoletnimi. Udział w bójce.
- o) Szykanowanie innych małoletnich lub osób w szkole z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
- p) Niereagowanie na niewłaściwe zachowania innych małoletnich (bicie, wyzywanie, dokuczanie).
- q) Znęcanie się (współdział w znęcaniu się nad innymi małoletnimi, zorganizowana przemoc, zastraszanie).
- r) Aroganckie/niegrzeczne zachowanie wobec innych małoletnich, wulgaryzmy. Kłamanie, oszukiwanie innych małoletnich lub osób w szkole.
- s) Fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych małoletnich/ osób bez ich zgody.
- t) Upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób.
- u) Stosowanie wobec innych małoletnich/innych osób różnych form cyberprzemocy.

3. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci

- 1) Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych oraz innych urządzeń elektronicznych:
 - a) Małoletni ma prawo korzystać na terenie szkoły z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi w szkole zasadami.
 - b) Przez pojęcie „telefon komórkowy” rozumie się także smartfon, urządzenie typu smartwatch, itp.
 - c) Przez pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” rozumie się także tablet, odtwarzacz muzyki, dyktafon, kamerę, aparat cyfrowy, słuchawki, itp.
 - d) Małoletni przynoszą do szkoły telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność.

- e) Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynoszonego przez małoletnich.
 - f) Małoletni nie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu podczas zajęć edukacyjnych, opiekuńczych, treningów, uroczystości, a także zajęć pozalekcyjnych organizowanych na terenie szkoły.
 - g) Małoletni ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon (bez wibracji) i schować go w torbie/plecaku przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych. Telefon pozostaje niewidoczny zarówno dla małoletniego, jak i pozostałych osób.
 - h) Powyższe nie dotyczy sytuacji edukacyjnych, które wynikają z organizacji oraz przebiegu zajęć lekcyjnych prowadzonych przez nauczyciela.
 - i) Telefony i inne urządzenia elektroniczne (np. tablety) można wykorzystywać podczas zajęć lekcyjnych w celach dydaktycznych pod opieką oraz za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia. Małoletni może korzystać z telefonu, a także innych urządzeń elektronicznych w celu wyszukania informacji niezbędnych do realizacji zadań podczas zajęć, po uzyskaniu zgody nauczyciela prowadzącego dane zajęcia lub na jego wyraźne polecenie.
 - j) Jeśli małoletni czeka na ważną informację (połączenie, SMS, etc.) ma obowiązek poinformować o tym fakcie nauczyciela przed lekcją, poprosić o pozwolenie na skorzystanie z telefonu i ustalić sposób odebrania tej wiadomości. Dotyczy to także sytuacji, gdy wystąpiła pilna potrzeba skontaktowania się, np. z rodzicami lub w innej ważnej sprawie.
 - k) Na terenie szkoły zakazuje się małoletnim filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych.
 - l) Powyższe nie dotyczy wydarzeń publicznych odbywających się w szkole, w tym uroczystości szkolnych.
 - m) W szczególnych przypadkach nagrywanie zajęć edukacyjnych oraz utrwalanie ich w jakikolwiek sposób możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu zgody dyrektora szkoły lub nauczyciela prowadzącego zajęcia edukacyjne.
 - n) Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu, lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przysyłanie treści obrażających inne osoby.
- 2) Zasady korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych podczas wyjść, wycieczek edukacyjnych organizowanych przez szkołę.
- a) Każdorazowo decyzję o zabranii telefonów komórkowych i/lub innych urządzeń elektronicznych podejmuje kierownik wycieczki w porozumieniu z wychowawcami klas oraz za zgodą rodziców i na ich odpowiedzialność.
 - b) Jeśli istnieje możliwość zabrania telefonu i/lub innego urządzenia elektronicznego na wycieczkę, wyjście edukacyjne małoletni ma prawo korzystania z tych urządzeń wyłącznie w zakresie niewpływającym na organizację i przebieg tego przedsięwzięcia.
 - c) Podczas wyjść zorganizowanych przez szkołę (teatr, kino, muzeum, filharmonia, zwiedzanie z przewodnikiem, lekcja w terenie, konkursy, zawody sportowe itp.)

małoletni jest zobowiązany do wyłączenia/wyciszenia telefonu (bez wibracji) i schowania go w torbie/plecaku.

3) Zasady postępowania w przypadku naruszenia zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.

a) W przypadku naruszenia przez małoletniego zasad używania telefonów komórkowych na terenie szkoły, wychowawca klasy odnotowuje zaistniałą sytuację w e-dzienniku jako uwagę negatywną, która ma wpływ na ocenę z zachowania zgodnie z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania Zachowania.

b) W przypadku, gdy sytuacja powtarza się, wychowawca bezzwłocznie informuje o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów małoletniego i wspólnie z pedagogiem szkolnym oraz rodzicami/prawnymi opiekunami ustala plan dalszego postępowania.

4. Zasady ochrony wizerunku małoletnich

1) Szkoła uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego.

2) Wizerunek podlega ochronie na podstawie przepisów zawartych w Kodeksie cywilnym, w ustawie o prawie autorskim o prawach pokrewnych, a także na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych (RODO) – jako tzw. dana szczególnej kategorii przetwarzania.

3) Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 lat, utrwalonego w jakiejkolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad małoletnim (wymóg art. 8 RODO).

4) Osoba małoletnia powyżej 16 roku życia ma prawo do wyrażenia zgody samodzielnie.

5) Zgody, o których mowa w pkt 3 i 4 są wyrażane w formie pisemnej – wyraźne i niedorozumiane. Zgody j/w. są jednocześnie zgodami na rozpowszechnianie wizerunku małoletniego wskazaną w art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

6) Rodzice małoletniego/opiekunowie lub małoletni poniżej 16 roku życia wyrażając zgodę na upublicznienie wizerunku małoletniego, określają precyzyjnie miejsca i kanały upubliczniania wizerunku, kontekst w jakim wizerunek będzie wykorzystany, a także okres upublicznienia.

7) Osoba wyrażająca zgodę otrzymuje klauzulę informacyjną o zasadach przetwarzania danych osobowych w postaci wizerunku małoletniego oraz jest informowana przez osobę reprezentującą administratora danych osobowych o przysługujących prawach, w tym prawie do wycofania zgody oraz innych, z godnie z art. 5 RODO.

8) Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formie publikacji.

9) Pracownikowi szkoły/internatu nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu małoletniego) na terenie szkoły/internatu bez pisemnej zgody opiekuna małoletniego.

10) Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna małoletniego – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

11) W przypadku utrwalania wizerunku małoletnich na zajęciach „otwartych”, „pokazowych” wymagana jest zgoda, jak w pkt 3 i 4.

- 12) Nauczyciel może wykorzystać w celach szkoleniowych lub edukacyjnych utrwalony materiał z udziałem małoletnich tylko z zachowaniem ich anonimowości oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację małoletniego, za zgodą dyrektora szkoły/internatu.
- 13) Ochrona wizerunku małoletnich utrwalanych przez kamery monitoringu odbywa się na zasadach określonych w Regulaminie monitoringu.
- 14) Regulamin monitoringu określa zasady udostępniania nagrań podmiotom zewnętrznym, w tym policji, służbom porządkowym oraz w sprawach wymagających wyjaśnień.

5. Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

- 1) W szkole wdrożono Politykę ochrony danych osobowych osób fizycznych (pracowników, małoletnich, rodziców/opiekunów) oraz powołano Inspektora ochrony danych.
- 2) Dokumentacja RODO została opracowana zgodnie z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L z 2016 r. 119, s. 1 ze zm.) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych z uwzględnieniem zasad:
 - a) zasady zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości,
 - b) zasady ograniczenia celu przetwarzania danych,
 - c) zasada minimalizacji danych,
 - d) zasada prawidłowości danych,
 - e) zasady ograniczenia przechowania danych,
 - f) zasady integralności i poufności danych,
 - g) zasady rozliczalności.
- 3) Osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych małoletnich posiadają upoważnienie do ich przetwarzania danych osobowych na podstawie art. 6 i 9 RODO.
- 4) Na potrzeby przetwarzania w formach zdalnych (nauka zdalna, przekazywanie danych osobowych do OKE, SIO, organów upoważnionych do ich przetwarzania danych osobowych małoletnich) w formie zdalnej, w szkole/internacie opracowano zasady ich przetwarzania oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania – System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI).
- 5) Każdy pracownik posiadający dostęp do danych osobowych złożył pisemne oświadczenie o znajomości Polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych pod rygorem odpowiedzialności karnej i zobowiązał się do jej przestrzegania pod rygorem odpowiedzialności karnej.
- 6) Rodzice małoletnich / opiekunowie są informowani o przetwarzaniu danych osobowych małoletnich poprzez klauzule informacyjne.
- 7) Dyrektor szkoły/internatu wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
- 8) Dane osobowe małoletnich zarejestrowane w formie pisemnej (dzienniki lekcyjne, arkusze ocen, zaświadczenia, zwolnienia oraz inna dokumentacja pisemna zawierająca dane osobowe małoletnich) jest chroniona w zamkniętych szafach z ograniczonym

dostępem do pomieszczeń ich przechowywania (sekretariat, pokój nauczycielski, gabinety psychologa, pedagoga).

- 9) W szkole/internacie wdrożono odpowiednią procedurę postępowania na wypadek wystąpienia naruszenia ochrony danych osobowych.
- 10) Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom do ich uzyskania.

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

I. Zasady i procedury podejmowania w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej:

1. Definicja przemocy domowej

- 1) Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Rodzaje przemocy domowej

- 1) *Przemoc fizyczna* – to każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego. Często powoduje różnego rodzaju urazy.
- 2) *Przemoc psychiczna* („maltretowanie psychiczne”¹) – to powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic nie wart, zły, niekochany, niechciany, zagrożony i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych.

a) Wyróżnia się sześć form maltretowania psychicznego:

- Odrzucanie (werbalne i niewerbalne wrogie odrzucanie lub poniżanie);
- Zastraszanie;
- Wyzyskiwanie/przekupstwo;

¹ Za definicją Amerykańskiego Stowarzyszenia Profesjonalistów Przeciwdziałających Krzywdzeniu Dzieci

- Odmowa reakcji emocjonalnych (ignorowanie potrzeb małoletniego, nieokazywanie pozytywnych uczuć, brak emocji w interakcji z małoletnim);
- Izolowanie (odmawianie małoletniemu kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi);
- Zaniedbywanie rozwoju umysłowego, nauki, zdrowia, opieki medycznej.

3) *Przemoc seksualna* – według Światowej Organizacji Zdrowia przemoc seksualna to zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszająca prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy występuje ono pomiędzy małoletnim a dorosłym lub małoletnim i innym małoletnim, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.

a) Aktywność taka może obejmować:

- Nakłanianie lub zmuszanie małoletniego do udziału w jakichkolwiek prawnie zabronionych czynnościach seksualnych;
- Wykorzystywanie małoletniego do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych;
- Wykorzystywanie małoletniego do produkcji przedstawień i materiałów pornograficznych.

4) *zaniedbywanie* – to jedna z form krzywdzenia małoletniego polegająca na incydentalnym bądź chronicznym niezaspokajaniu jego potrzeb oraz nierespektowaniu podstawowych praw, powodująca zaburzenia jego zdrowia, a także generująca trudności rozwojowe (prof. Maria Kolankiewicz).

Ta forma przemocy wskazuje na potrzebę szerszej diagnozy systemu rodzinnego pod kątem wydolności wychowawczej rodziców.

3. Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego

- 1) Każdy małoletni będący uczniem/wychowankiem Zespołu Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu oraz Internatu przy Zespole Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Kościelcu może zgłosić ustnie lub pisemnie, dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem szkoły/internatu, fakt stosowania wobec niego przemocy domowej.
- 2) Zgłoszenie doznawanej krzywdy przez małoletniego może nastąpić w bezpośredniej rozmowie, SMS-em, drogą elektroniczną, telefoniczną lub inną dostępną, w każdym czasie.
- 3) W przypadku małoletniego obcojęzycznego lub mającego trudności w mowie i piśmie, osoba, do której zgłosił się małoletni zapewnia pomoc w nawiązaniu komunikacji poprzez skorzystanie z pomocy osoby władającej językiem obcym lub zapewnia komunikację w innych formach, np. poprzez wykorzystanie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji (ang. *au-gmentative and alternative communications* – AAC).
- 4) Osoba, która powzięła informację od krzywdzonego małoletniego podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia małoletniego.

- 5) W przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji, osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie ze szkolną procedurą.
4. Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły/internatu
 - 1) Każdy pracownik szkoły/internatu, który zauważy lub podejrzewa u małoletniego symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować – jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy.
5. Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz
 - 1) Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy domowej wobec małoletniego ma prawo do zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy lub przemocy w szkole.
 - 2) W celu zgłoszenia stosowanej wobec małoletniego przemocy domowej w/w osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia bezpośredniego pedagogowi szkolnemu lub pedagogowi specjalnemu.
 - 3) Gabinet pedagoga szkolnego oraz pedagoga specjalnego znajdują się na parterze.
 - 4) W trakcie rozmowy z pedagogiem szkolnym lub pedagogiem specjalnym, osoba wskazuje na fakty, na podstawie których domniema o stosowaniu przemocy domowej wobec małoletniego.
 - 5) W przypadku zgłoszeń anonimowych, w tym telefonicznych do sekretariatu szkoły, pracownik sekretariatu sporządza notatkę z rozmowy telefonicznej.
 - 6) W przypadku, gdy zgłaszana przemoc zagraża życiu lub zdrowiu małoletniemu, osoba pozyskująca taką wiedzę, jest obowiązana w trybie pilnym zawiadomić Policję.

II. Zasady i procedury postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia cyfrowego²

- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”
 - 1) Opis procedury reagowania szkoły na ujawnienie cyberprzemocy

Zapewnienie małoletnim bezpieczeństwa w szkole jest jednym z najważniejszych zadań placówki oświatowej. Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

 - a) Ujawnienie przypadku cyberprzemocy:

Osobami, które mogą zgłosić o podejrzeniu lub zaistnieniu cyberprzemocy mogą być:

 - poszkodowany małoletni (ofiara),
 - jego rodzice (opiekunowie),
 - inni małoletni,
 - świadkowie zdarzenia,
 - nauczyciele.
 - b) Ustalenie okoliczności zdarzenia:

W szkole zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

² Za: BEZPIECZNA SZKOŁA ZAGROŻENIA I ZALECANE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA FIZYCZNEGO I CYFROWEGO UCZNIÓW, Ministerstwo Edukacji Narodowej Warszawa 2020
dostęp: https://www.zstfablok.edu.pl/files/bezpieczna_szkoła_zagrozenia_i_zalecane_dziaania_profilaktyczne_w_zakresie_bezpieczestwa_fizycznego_i_cyfrowego_uczniw.pdf

- Małoletni – ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska,
- jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację do wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego i dyrektora,
- c) Zabezpieczenie dowodów
 - Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
 - Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e- mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych.
 - 1) Podstawy prawne uruchomienia procedury
 - a) Kodeks karny, art. 200 § 1–5 kk, art. 200a kk, art. 200b kk, art. 202 § 1-4b, art. 256 kk, art. 257,
 - b) Statut szkoły,
 - 2) Rodzaj zagrożenia objętego procedurą
Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia.
 - 3) Telefony/kontakty alarmowe krajowe
Zgłaszanie nielegalnych treści: www.dyzurnet.pl, numer alarmowy 112, policja 997
 - 4) Współpraca z policją i sądami rodzinnymi
W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, szkoła – w porozumieniu z rodzicami małoletniego – niezwłocznie powiadamia policję.
 - 5) Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi
Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi małoletniego.
- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników w przypadku naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku małoletniego bądź pracownika.
 - 1) Podstawy prawne uruchomienia procedury
 - a) Kodeks karny, art. 190a, RODO 30.
 - 2) Rodzaj zagrożenia objętego procedurą
Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności małoletniego lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku małoletniego albo pracownika szkoły. Podszywanie się pod inną osobę,

wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem.

Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź fotomontażu), szantażowania (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających reputację ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary).

Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.

- 3) Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia
 - a) Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia
 - Gdy sprawcą jest małoletni – kolega ofiary ze szkoły czy klasy – małoletni lub rodzice powinni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą.
 - W przypadku gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku małoletniego dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić o tym szkołę.
 - b) Działania wobec ofiar zdarzenia

Nieletnią ofiarę incydentu należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – opieką psychologiczno-pedagogiczną (jeśli jest taka potrzeba) i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy.
 - c) Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

Gdy naruszenie prywatności czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice małoletniego powinni o tym powiadomić policję.
 - d) Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi

W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować małoletniego, za zgodą i we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.
- Zasady i procedury postępowania w przypadku nawiązywania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią
 - 1) Podstawy prawne uruchomienia procedury
 - a) Kodeks karny: art. 200, art. 200a § 1 i 2, art. 286 § 1.
 - 2) Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)

Zagrożenie obejmuje kontakt osoby dorosłej z małoletnią w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia małoletniego do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
 - 3) Telefony alarmowe krajowe
 - a) Telefon zaufania dla małoletnich i młodzieży: 116 111, <https://116111.pl/>
 - b) Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa małoletnich: 800 100 100, <https://800100100.pl/>
 - c) Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl dyzurnet@dyzurnet.pl, 801 615 005

- 4) Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia
 - a) Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów
 - Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej, dowody działania dorosłego sprawcy uwodzenia (zapisy rozmów w komunikatorach czy na portalach społecznościowych, zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).
 - Jednocześnie bezzwłocznie należy zawiadomić policję o wystąpieniu zdarzenia.
 - b) Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwodzenia małoletniego do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie policji lub sądu rodzinnego.
 - c) Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi

W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.
- Zasady i procedury postępowania w przypadku informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich
 - 1) Podstawy prawne uruchomienia procedury
 - a) Kodeks karny – art. 191a, art. 202 § 1–4c.
 - 2) Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Seksting to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie np. na portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, erotycznym.
 - 3) Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia
 - a) Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

W przypadku sekstingu zgłoszeń dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni małoletniego – ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od małoletniego lub z grona bliskich znajomych małoletniego. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także odpowiedzialność karna sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Niekiedy zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.
 - b) Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.
 - c) Identyfikacja sprawcy (-ów)

Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów – przesyłanych zdjęć czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a).

d) Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii małoletniej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły powiadamia o tym zdarzeniu policję lub sąd rodzinny.

e) Współpraca ze służbami społecznymi, placówkami specjalistycznymi

Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny/pedagog specjalny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

- Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia łamania prawa autorskiego

1) Podstawy prawne uruchomienia procedury

- a) Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych,
- b) Kodeks karny,
- c) Kodeks cywilny.

2) Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochopnego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. copyright trolling).

3) Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

a) Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

W zależności od okoliczności oraz skali problemu zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego, np. wezwania z policji lub prokuratury).

b) Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

Ponieważ dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamiać policję lub składać powództwo.

- Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznej wiary w treści zamieszczone z Internetu, nieumiejętności odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, skutków szkodliwości reklam.

1) Podstawy prawne uruchomienia procedury

- a) Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2020, poz. 910, z późn. zm.).

2) Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)

Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych na forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa małoletnich prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami

życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiąganie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających wiedzę nieprofesjonalnych opracowań), a także do utrwalania się u małoletniego ambiwalentnych postaw moralnych. Działania mające na celu wyposażenie małoletnich w kompetencje pozwalające na radzenie sobie z dezinformacją i krytyczne podejście do informacji powinny być elementem edukacji prowadzonej dla całej społeczności szkolnej, nie tylko w ramach realizacji zapisów podstawy programowej.

3) Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

a) Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

Małoletni nieumiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie powinni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często niepożądana postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez oceniającego je nauczyciela. Procedury interwencyjne mają uzasadnienie w przypadku małoletnich podejmujących zachowania ryzykowne (np. autodestrukcyjnych lub stosujących ryzykowne diety itp.).

b) Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych – każdorazowo powinno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i skomentowane.

Ważne!

Możesz zadzwonić do:

- **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00 02** (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18:00–22:00 można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18:00–22:00 w języku rosyjskim.
Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17:00–21:00)
Poradnia e-mailowa: niebieskalinia@niebieskalinia.info.
Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.
- **Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900** przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.
- **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226** (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9:30 do 15:30, od godz. 15:30 do 9:30 włączony jest automat).
- **116 111 to telefon zaufania dla dzieci i młodzieży.** Możesz porozmawiać z nami o wszystkim, co dla Ciebie ważne. Chętnie wspólnie z Tobą zastanowimy się nad tym, co

mogłoby Ci pomóc oraz gdzie jeszcze możesz szukać wsparcia dla siebie. Telefon zaufania **116 111** jest czynny **24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu**. Połączenie jest bezpłatne.

- **Zadzwoń 800 119 119**

Jesteśmy zespołem psychologów, którzy dyżurują pod **bezpłatnym i anonimowym** numerem wsparcia 800 119 119 oraz na czacie zaufania 800119119.pl.

Dyżurujemy codziennie w godz. 14:00–22:00

Uwaga: po godz. 21:45 nie rozpoczynamy już nowych rozmów, wyłącznie kończymy trwające.

- **Nie jesteś sam/a! Zadzwoń pod numer 800 12 12 12. To telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Możesz też napisać do ekspertów na czacie, który znajdziesz na stronie Rzecznika: www.brpd.gov.pl**

Dziecięcy telefon zaufania: **800 12 12 12**- całodobowy, 7 dni w tygodniu.

- **W szkole – zawsze możesz liczyć na pomoc:**

- **Zaufanego nauczyciela**
- **Wychowawcy**
- **Pedagoga szkolnego/Pedagoga specjalnego/Psychologa – przyjdź - porozmawiamy**